

Προσεγγίσεις στη μελέτη

Μαρία Αμπαρτζάκη / Μέλος ΔΕΠ Πανεπιστημίου
Κρήτης

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΕΝΤΡΟ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗΣ

<https://kedima.hmu.gr/>

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Μαθησιακοί στόχοι

**Να αναστοχαστούμε πάνω στον τρόπο που μελετάμε
και να εντοπίσουμε σημεία βελτίωσης της
προσωπικής μελέτης.**

Τρία είδη μελέτης (Entwistle et al., 2011)

Επιφανειακή μάθηση	Βαθιά μάθηση	Στρατηγική μάθηση
Προσπαθείτε να καταλάβετε για να περάσετε το μάθημα.	Προσπαθείτε να κατανοήσετε καλά την ύλη ή το θέμα της μελέτης.	Ο στόχος είναι η υψηλή βαθμολογία.
Αυτά που μαθαίνετε δε συνδέονται με προσωπικές εμπειρίες και συχνά δε συνδέονται ούτε με τις προηγούμενες γνώσεις σας.	Συνδέετε αυτά που μαθαίνετε με αυτά που ξέρετε ήδη και με τις εμπειρίες σας.	Οργανώνετε τον χρόνο σας για να έχετε το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα στη μελέτη σας.
Η σύνδεση θεωρίας και πράξης είναι δύσκολη και η εφαρμογή στην καθημερινή ζωή όσων μαθαίνετε στη θεωρία δεν είναι εφικτή.	Μπορείτε να σκεφτείτε πολλές εφαρμογές αυτών που μαθαίνετε στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων και είναι εύκολη η σύνδεση θεωρίας και πράξης.	Αναζητείτε τους καλύτερους μαθησιακούς πόρους.
Θεωρείτε ότι κάθε μάθημα έχει μια ξεχωριστή ύλη που δε συνδέεται απαραίτητα με την ύλη άλλων μαθημάτων.	Συνδέετε όσα μαθαίνετε με πληροφορίες που αποκτήσατε σε άλλο μάθημα.	Αναζητείτε τα θέματα εξετάσεων προηγούμενων ετών για να καταλάβετε τι πρέπει να ξέρετε στις εξετάσεις.
Η αποστήθιση είναι αυτό που κυρίως σας βοηθάει να περάσετε το μάθημα.	Εξετάζετε με κριτική διάθεση τη νέα γνώση και προσπαθείτε να καταλάβετε το γενικότερο αντίκτυπο που έχουν οι νέες γνώσεις στη ζωή του ανθρώπου.	Ζητάτε να μάθετε τα κριτήρια αξιολόγησης.
Συνήθως δεν υπάρχει χρόνος για να διαβάσετε άλλα βιβλία σχετικά με το μάθημα.	Αναζητείτε και διαβάζετε και άλλα βιβλία πάνω στην ύλη του μαθήματος (εκτός από το σύγγραμμα που προτείνεται από τον διδάσκοντα).	
Μελετάτε για να περάσετε το μάθημα.	Μελετάτε επειδή σας αρέσει το διάβασμα και η μελέτη.	

Ελληνικό Μεσογειακό
Πανεπιστήμιο/ Κέντρο
Υποστήριξης Διδασκαλίας
και Μάθησης

Ποιο είδος μελέτης θα
προτιμούσατε;

Πέντε στρατηγικές μάθησης για βαθιά μελέτη

Δημιουργικότητα

Στοχασμός

Ενεργητικότητα

Αποτελεσματικότητα

Κίνητρα

Δημιουργικότητα

Όταν συνδυάζω
τρόπους μελέτης και
πηγές πληροφοριών
(βιβλία,
παρουσιάσεις, βίντεο,
moocs, κ.λπ.).

Όταν χρησιμοποιώ τη
φαντασία στη
μάθησή μου.

Δημιουργικότητα

Σύμφωνα με την Cottrell (2008) υπάρχουν στάσεις που εμποδίζουν τη δημιουργικότητα:

«Είναι χάσιμο χρόνου»

«Είναι παιδιάστικο»

«Υπάρχει ο χρόνος για δουλειά και ο χρόνος για παιχνίδι»

«Υπάρχει ένας σωστός τρόπος να κάνει κανείς τα πράγματα»

«Δεν είναι λογικό»

«Δεν είμαι δημιουργικός»

«Δεν μπορώ»

...και η Cottrell μας δίνει μερικές ιδέες δημιουργικής μάθησης...

Φτιάχνουμε
νοητικούς χάρτες
με τα κύρια σημεία
του μαθήματος. Οι
χάρτες δείχνουν
πώς συνδέονται τα
επιμέρους
ζητήματα μεταξύ
τους (σ. 58).

Χρησιμοποιούμε
ηλεκτρονικά
μέσα όπως:

To OneNote

Mirro ή ...

...και η Cottrell μας δίνει μερικές ιδέες δημιουργικής μάθησης...

Οι νοητικοί χάρτες μπορούν να γίνουν αφίσες στο φοιτητικό μου δωμάτιο...

Μπορώ να γράψω τις λέξεις κλειδιά πάνω σε χαρτί (στο μέγεθος περίπου μίας Χριστουγεννιάτικης κάρτας) και τα κολλάω στον τοίχο του δωματίου μου για να τις βλέπω κάθε μέρα...

...και η Cottrell μας δίνει μερικές ιδέες δημιουργικής μάθησης...

Λέω φωναχτά τα κύρια σημεία του μαθήματος για να βάλω τη σκέψη μου σε μια τάξη. Μπορώ και να ηχογραφήσω τον εαυτό μου για να ξανακούσω όσα σκέφτομαι και να ελέγξω τη λογική τους.

Κάνω πολλά προσχέδια για τις εργασίες μου.

«Χρησιμοποιώ τη μέθοδο «κοίτα και κρύψε» διαβάζω ή προσπαθώ να μάθω κάτι και μετά καλύπτω τη σελίδα. Γράφω αυτά που μπορώ να θυμηθώ. Μετά τσεκάρω πάλι αυτά που διάβασα για να δω όσα θυμήθηκα. Μετά προσπαθώ ξανά» (σ. 58).

Στοχασμός

Σε ομάδες
συζητείστε και μετά
πείτε ανακοινώστε
στους άλλους:

Γιατί πήγα καλύτερα
στις εξετάσεις ενός
μαθήματος και
λιγότερο καλά στις
εξετάσεις του άλλου;

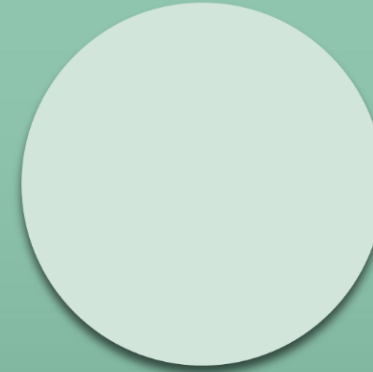
Στοχασμός

Όταν προσπαθώ να καταλάβω πώς η θεωρία επηρεάζει την πράξη και την καθημερινή ζωή.

Όταν συνδέω όσα μαθαίνω με την εμπειρία μου.

Όταν στοχάζομαι πάνω στην απόδοσή μου: Τι ξέρω καλά και τι ξέρω λιγότερο καλά, γιατί πήγα καλύτερα στις εξετάσεις ενός μαθήματος και λιγότερο καλά στις εξετάσεις του άλλου.

Αποτελεσματικότητα

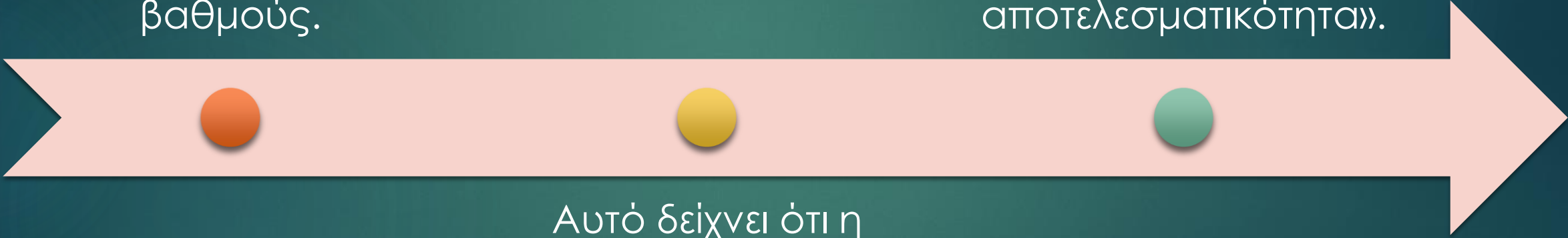
Όταν καταστρώνω τρόπους
για να βελτιώσω τη μελέτη μου
και την απόδοσή μου.

Επιμέλεια ή αποτελεσματικότητα;

Μπορεί να μελετάμε
πολύ όμως να μην
παίρνουμε καλούς
βαθμούς.

Ας σκεφτούμε λίγο τη
διάκριση «επιμέλεια-
αποτελεσματικότητα».

Αυτό δείχνει ότι η
μελέτη μας δεν είναι
αποτελεσματική.

Kahoot

Η Μαρία και ο Κώστας
διαβάζουν πολύ –
εργάζονται πάνω στις
εργασίες τους σκληρά.
Όμως οι βαθμοί τους
χειροτερεύουν.

Γιατί;

Ενεργητικότητα

Όταν συμμετέχω
ενεργητικά για να
βελτιώσω τη μελέτη μου.

Ενεργητικότητα

Πόσο ενεργή είναι η μάθησή σας;
Παίξτε το παιχνίδι εδώ:

https://kahoot.it/challenge/09311469?challenge-id=c4acb6e7-f53b-44cc-9c4b-8ce6677f4af3_1699266428461

(Βασισμένο στα κριτήρια της Cottrell, 2011, σ. 83)

Κίνητρα

Προσπαθώ να συνειδητοποιήσω ποια είναι τα προσωπικά μου κίνητρα για αυτές τις σπουδές;

Γιατί επέλεξα αυτό το πρόγραμμα σπουδών;

Όποια κι αν είναι τα κίνητρά μου, μπορώ να τα ενισχύσω!

Σίγουρα δε βοηθάει να ανησυχώ διαρκώς για το αν θα περάσω το μάθημα...

Αποφύγετε το σαμποτάζ στον εαυτό σας!

Δεν εμφανίζομαι στα μαθήματα εκτός κι αν έχουν υποχρεωτική φοίτηση (σημειώνεται και βαθμολογείται η παρουσία μου σε αυτά).

Αφήνω τις εργασίες μέχρι την τελευταία στιγμή – συχνά ζητώ παρατάσεις κι αφήνω εργασίες και μαθήματα για την εξεταστική του Σεπτεμβρίου.

Στον χρόνο που περνώ εκτός Πανεπιστημίου ασχολούμαι με άλλα πράγματα και αποφεύγω ό,τι σχετίζεται με το αντικείμενο σπουδών μου.

Δεν επισκέπτομαι συχνά τη βιβλιοθήκη. Ο χρόνος που περνώ στη βιβλιοθήκη είναι αναγκαίο κακό.

Το μπαρ ή η καφετέρια είναι ο χώρος που προτιμώ έναντι του εργαστηρίου, της βιβλιοθήκης ή της αίθουσας σεμιναρίων & παραδόσεων.

Οι τρόποι μελέτης μπορεί να είναι σήμερα ποικίλοι... χάρη στην τεχνολογία!

YouTube

MOOCs

**Εξειδικευμένες
ιστοσελίδες**

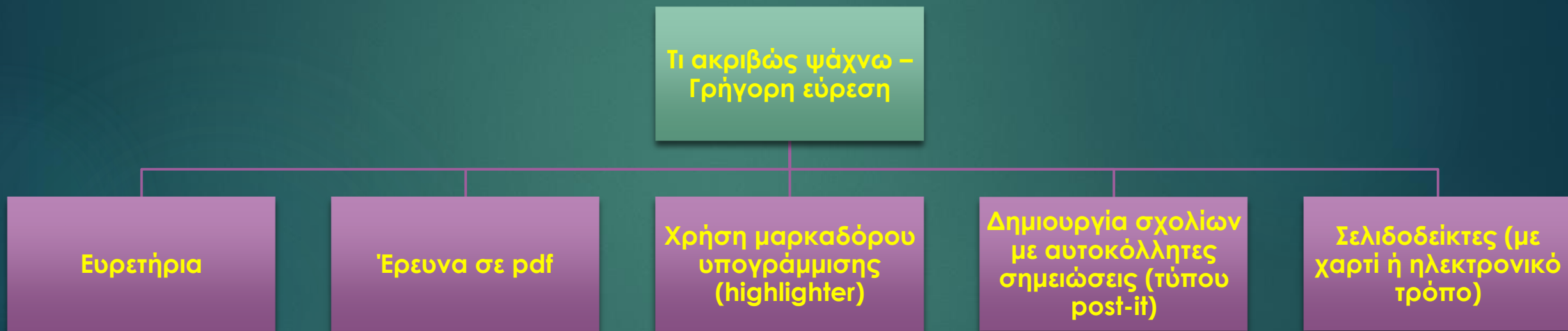
**Επιστημονικές ομάδες
& οργανώσεις**

Συνέδρια & ημερίδες

**Ομάδες συζητήσεων
και ενδιαφερόντων**

**Ομάδες κοινωνικών
δικτύων (εκτός από την
ομάδα που ανταλλάσσει
μη αποδεκτές ιδέες για
εξετάσεις και εργασίες...)**

Είμαι έξυπνος/η αναγνώστης/αναγνώστρια;

Είμαι έξυπνος/η αναγνώστης/αναγνώστρια;

Τι ακριβώς ψάχνω – Γρήγορη ανάγνωση

- Διαβάζω τις περιλήψεις (abstracts), το κείμενο της εισαγωγής και το σύντομο κείμενο που μπορεί να υπάρχει στο οπισθόφυλλο ενός βιβλίου
- Διαβάζω τα περιεχόμενα
- Διαβάζω τις επικεφαλίδες και υποεπικεφαλίδες
- Διαβάζω την πρώτη και τελευταία πρόταση κάθε παραγράφου
- Κοιτάζω γραφικές παραστάσεις, πίνακες και εικόνες που μπορεί να περιέχει ένα βιβλίο

Και η στρατηγική προετοιμασία για τις εξετάσεις ή για έναν καλό βαθμό στην εργασία:

Ζητάμε από καθηγητές/καθηγήτριες τα κριτήρια της αξιολόγησης.

Στις εξετάσεις διαιρούμε τον διαθέσιμο χρόνο αναλογικά: περισσότερο χρόνο για τα ερωτήματα που παίρνουν περισσότερους βαθμούς και λιγότερο για τα ερωτήματα που παίρνουν λιγότερους.

Δε γράφουμε όλα όσα ξέρουμε για ένα θέμα. Αντιθέτως:

Διαβάζουμε πολλές φορές τα ερωτήματα και υπογραμμίζουμε τις λέξεις κλειδιά για να αποφασίσουμε ποιες πληροφορίες θα αναφέρουμε και ποιες όχι. Το να γράφετε πολλά δεν εξασφαλίζει καλό βαθμό. Το ίδιο ισχύει και για τις εργασίες (θα το δούμε παρακάτω)....

Σχεδιάζω έναν χάρτη για να δείξω πώς θα οργανώσω την απάντηση ή το περιεχόμενο της εργασίας.

Γράφω αποτελεσματικά; Δείχνει η
εργασία μου βαθιά μελέτη;

Τι δεν κάνουμε:

Το ΔΕΠΠΣ θέτει ως στόχο το να διευρύνουν τις γνώσεις τους για τους **ζωικούς οργανισμούς** και να γνωρίσουν μέσα από επισκέψεις ή/και με την αξιοποίηση κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού γενικές κατηγορίες ζώων στο περιβάλλον που ζουν και να ανακαλύψουν **ομοιότητες και διαφορές τους**: όσον αφορά τον **τόπο διαβίωσης τους** (π.χ. ζώα δάσους, κατοικίδια, πουλιά κ.ά.), **τα εξωτερικά χαρακτηριστικά τους** (π.χ. κεφάλι, πόδια, ουρά κ.ά.), **την τροφή τους και τον τρόπο αναπαραγωγής τους** (π.χ. αυγά κ.ά.) (Υπ. Απ. Γ2/21072β, ΦΕΚ 304/τ. Β' /13-3-2003). Επίσης, το Βρετανικό Πρόγραμμα Σπουδών ορίζει ότι οι μαθητές θα πρέπει να **διδασθούν ότι οι ζωικοί οργανισμοί, συμπεριλαμβανομένων των ανθρώπων, κινούνται, τρέφονται, μεγαλώνουν, χρησιμοποιούν τις αισθήσεις τους και αναπαράγονται** (DfES & QCA, 2004). Τέλος, οι μαθησιακοί στόχοι NGSS στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής ορίζουν ότι οι μαθητές θα πρέπει να μάθουν **τα χαρακτηριστικά των οργανισμών**, να καταλάβουν ότι οι οργανισμοί **έχουν έναν κύκλο ζωής** και να καταλάβουν πώς οι οργανισμοί **προσαρμόζονται και ζουν αρμονικά με το περιβάλλον τους** (National Academy of Sciences, 1996).

Pupils should be taught: that animals, including humans, move, feed, grow, use their senses and reproduce (DfES & QCA, 2004).

Characteristics of organisms
Life cycles of organisms
Organisms and environments (National Academy of Sciences, 1996).

Η σύνθεση με βάση τις κοινές και τις διαφορετικές πληροφορίες

ΔΕΠΠΣ: να διευρύνουν τις γνώσεις τους για τους ζωικούς οργανισμούς. Να γνωρίσουν μέσα από επισκέψεις ή/και με την αξιοποίηση κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού γενικές κατηγορίες ζώων στο περιβάλλον που ζουν και να ανακαλύψουν ομοιότητες και διαφορές τους: όσον αφορά τον τόπο διαβίωσης τους (π.χ. ζώα δάσους, κατοικίδια, πουλιά κ.ά.), τα εξωτερικά χαρακτηριστικά τους (π.χ. κεφάλι, πόδια, ουρά κ.ά.), την τροφή τους και τον τρόπο αναπαραγωγής τους (π.χ. αυγά κ.ά.) (Υπ. Απ. Γ2/21072β, ΦΕΚ 304/τ. Β' /13-3-2003).

Pupils should be taught: that animals, including humans, move, feed, grow, use their senses and reproduce (DfES & QCA, 2004).

Characteristics of organisms

Life cycles of organisms

Organisms and environments (National Academy of Sciences, 1996).

Ελληνικό Μεσογειακό
Πανεπιστήμιο/ Κέντρο
Υποστήριξης Διδασκαλίας
και Μάθησης

«Να δώσει την ευκαιρία στα παιδιά να διευρύνουν τις γνώσεις τους για τα πουλιά ως ζωικούς οργανισμούς (και ειδικότερα τον τόπο διαβίωσής τους, τα εξωτερικά χαρακτηριστικά, την τροφή και τον τρόπο αναπαραγωγής τους) (Υπ. Απ. Γ2/21072β, ΦΕΚ 304/τ. Β' /13-3-2003· DfES & QCA, 2004· National Academy of Sciences, 1996)» (Αμπαρτζάκη κ. ά., 2011, σ. 257).

Βιβλιογραφία

- ▶ Cottrell, S. (2011). *Οδηγός επιτυχίας για φοιτητές*. Αθήνα: Παπασωτηρίου.
- ▶ Entwistle, N., McCune, V. and Walker, P. (2011). 'Conceptions, styles and approaches within higher education: analytic abstractions and everyday experience'. In R.J. Sternberg, and L-F. Zhang, (eds), *Perspectives on Thinking, Learning and Cognitive Styles* (pp. 103-136). London: Lawrence Erlbaum.

Ερωτήσεις, απορίες

Το σεμινάριο υλοποιείται στα πλαίσια της Πράξης «Γραφείο υποστήριξης της διδασκαλίας και μάθησης στο Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο» με κωδικό ΟΠΣ (ΜΙΣ) 5162371 με τη Συγχρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

